

FÓRMULA MAGISTRAL

Enric I. CanelaCATEDRÀTIC DE BIOQUÍMICA I BIOLOGIA MOLECULAR,
FACULTAT DE BIOLOGIA DE LA UB

LA UNIVERSITAT, EN RISC

El propassat 21 de febrer, Manuel Castells, ministre d'Universitats, va presentar a la Comissió de Ciència i Innovació del Congrés dels Diputats el programa de govern del seu àmbit. Va fer una intervenció clara i mesurada d'uns 45 minuts.

Convé recordar que les competències polítiques sobre universitats normalment estan menystingudes i mal ubicades dins dels organigrames dels governs català i espanyol. Massa vegades, i ho sé de primera mà, la ubicació de les competències sobre universitats són la torna política, un complement per completar les competències d'un determinat ministeri o conselleria. Això treu la veu directa dels interessos de les universitats als consells de ministres o de govern. És una irresponsabilitat dels corresponents presidents, que després surten a fer discursos sobre la societat i l'economia del coneixement, la innovació i parlen meravelles de la universitat i la recerca.

Aquesta vegada, criticat pels mateixos ministres i per qüestions d'equilibris polítics per muntar una coalició, la universitat ha quedat esqueixada de ciència i innovació. No ens agrada conceptualment, però està millor així que enmig d'un macrodepartament econòmic. A més, la presència de Manuel Castells em fa tenir bones sensacions. L'he seguit i llegit, i sempre m'ha agradat el seu coneixement de les interrelacions humanes lligades a la política.

Aquestes bones sensacions me les ha confirmat el text de la compareixença del ministre a la comissió del Congrés. Estic habituat a escoltar discursos plens de tòpics, als quals normalment dono poca credibilitat. En aquest cas, he sentit una persona que ha de-

Manuel Castells, el nou ministre d'Universitats, al Congrés de Diputats. ARXIU / EFE

“ La majoria de les coses a què s'ha referit el nou ministre s'han estat discutint durant dècades i no s'han resolt, tant en l'àmbit estatal com català. Cito beques, preus de les matrícules, comptabilitat analítica i professorat associat. Confesso que m'ha sorprès que es referís a la despoblació de zones de l'Estat i al possible efecte de la universitat per pal·liar el problema

mostrat que coneix perfectament els temes de què ha parlat i que fa la impressió que en els pocs dies que fa que ocupa el càrrec s'ha informat a fons de la situació dels diferents problemes que afecten les universitats. Tot això, amb el to i la forma, m'ha transmès confiança. Tinc la certesa que hi haurà bons resultats.

Una de les coses que en tot moment ha deixat clara és el marge de maniobra que té. El seu àmbit de treball limita amb les competències de comunitats autònomes i universitats, però alhora sap que té prou instruments legals per imposar o condicionar polítiques. La universitat és vaticana i li caldran consensos.

La majoria de les coses a què s'ha referit s'han estat discutint durant dècades i no s'han resolt, tant en l'àmbit estatal com català. Cito beques, preus de les matrícules, comptabilitat analítica i professorat associat. Confesso que m'ha sorprès que es referís a la despoblació de zones de

l'Estat i al possible efecte de la universitat per pal·liar el problema.

Les beques i els preus de les matrícules formen un paquet inseparable. Les polítiques que defensa el ministre no es poden aplicar sense recursos

econòmics i són recursos econòmics que hauran d'aportar les comunitats autònomes o deixar a les universitats en dèficit. Ignoro quines són les solucions que té al cap el ministre, però no es podrà fer res sense dotar de recursos el finançador final. En aquest moment, es discuteix a Catalunya la rebaixa del preu de les matrícules, compromís polític i acord del Parlament. L'increment de pressupost que hi haurà per a les universitats només servirà per cobrir el que deixaran de pagar els estudiants. Encara que en un gràfic podria arribar a semblar una millora substancial, la misèria continuarà.

ÉS SOCIALMENT JUSTA LA REBAIXA? És possible en el context pressupostari actual? Jo responc a la primera pregunta amb un sí, però em sembla que la segona té un no per resposta. Les comunitats autònomes tenen preus molt diferents. Pot el ministeri ajudar a solucionar aquesta situació asimètrica sense dany per a les universitats?

Amb el tema del professorat associat seríem en una situació similar. Aquest desgavell és el pedaç adoptat per moltes universitats des de fa trenta anys per solucionar mancances de professorat sense recursos. Jo crec que, amb la llei a la mà, és una il·legalitat consentida. El ministre parla de crear nous tipus de professorat. A Catalunya no ens calen. El que calen, aquí i allà, són els recursos econòmics. És enormement positiu haver escoltat que el ministre es compromet a eliminar aquesta aberració, que molts rectors haurien volgut eliminar i no han pogut. La pregunta és repetit. Com es pagarà?

Podria fer moltes reflexions més, però l'espai no m'ho permet. És evident que una universitat sana i competitiva és una condició necessària, encara que no suficient, per viure en una economia del coneixement equitativa i justa. Remarco els dos darrers adjectius.

Professorat associat

Els professorat associat està regulat per llei. Han de ser especialistes de reconeguda competència que desenvolupin normalment la seva activitat professional fora de la universitat. La llei indica que els contractes seran sempre temporals, a temps parcial, trimestrals, semestral o anuals, i que per ser renovats caldrà acreditar que se segueix realitzant l'activitat professional fora de l'àmbit acadèmic universitari.